

STORTINGET

Representantforslag 48 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg

Dokument 8: 48 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om anerkjennelse av Den islamske statens angrep på jesidiene som et folkemord og norsk støtte til rehabilitering av de overlevende ofrene

Til Stortinget

Bakgrunn

Jesidier er medlemmer av et religionssamfunn med utbredelse i kurdiske områder i Irak, Iran, Tyrkia, Syria, Armenia og Georgia, i nyere tid også i Europa, med tyngdepunkt i Tyskland. Antallet jesidier er usikkert, men lå i 2023 trolig på minst 500 000, selv om det også opereres med høyere tall.

Den 3. august 2014 gikk Den islamske staten (IS) til angrep på jesidiene i Sinjar-området nord i Irak. Tusenvis ble tatt til fange eller drept, og nærmere hundre tusen mennesker flyktet til Sinjar-fjellet. FN-organisasjonen UNITAD (United Nations Investigative Team to Promote Accountability for Crimes Committed by Da'esh/ISIL) anser angrepet på jesidiene som et folkemord.

Tusenvis av mennesker ble henrettet og mer enn 6 000 kvinner ble fanget og gjort til sexslaver. Hundrevis av barn ble tatt til fange og oppdratt til å hate sine familier. Mer enn 300 000 jesidier ble drevet på flukt.

De fleste flyktningene lever fortsatt i teltleirer i Irak, mens et mindretall har kunnet vende tilbake til Sinjar. De overlevende sliter med fysiske og psykiske skader.

Gjenreising etter kamphandlingene går sakte, og makten på Sinjar er delt mellom militære grupper med ulik lojalitet.

I sin rapport til FNs sikkerhetsråd i mai 2021, slo UNITAD nok en gang fast at Den islamske statens angrep på jesidiene i Irak utgjør et folkemord, altså

«handlinger som er begått i den hensikt å ødelegge helt, eller delvis, en nasjonal, etnisk, rasemessig eller religiøs gruppe som sådan».

Norge har ratifisert FNs folkemordkonvensjon, som krever at medlemsstatene iverksetter tiltak for å forhindre folkemord, i tillegg til å straffeforfølge dem som begår forbrytelsen. Norge har derfor et ansvar for hjelpe de overlevende ofrene og gjøre det mulig for dem å gjenoppbygge sine liv og sine hjem, så vel som et ansvar for å identifisere og straffe dem som utfører folkemord.

Forslagsstillerne anerkjenner at jesidiene i Irak har vært, og er, utsatt for folkemord gjennom systematiske angrep fra Den islamske staten i perioden fra 3. august 2014 og fram til idag. Forslagsstillerne mener at Norge og andre land har en plikt til å gripe inn for å forhindre fullbyrdelsen av jihadistenes forsett.

Forslagsstillerne har i forbindelse med tidligere forslag til Stortinget om å bruke begrepet folkemord om Holodomor i Ukraina i 1932–1933, og om kinesiske myndigheters systematiske overgrep mot uigurer i Øst-Turkestan/Xinjiang, registrert at regjeringen ikke ønsker å bruke begrepet folkemord uten at det er forankret i dom i internasjonale domstoler/organer. Forslagsstillerne registrerer at nasjonalforsamlinger og regjeringer i mange land har en annen oppfatning enn den norske i dette spørsmålet. Disse mener, i likhet med forslagsstillerne, at folkemordbegrepet også bør brukes når det er politisk nødvendig, basert på politiske vurderinger.

Dersom begrepet folkemord bare brukes etter internasjonale juridiske prosesser vil det i praksis nesten aldri bli brukt, og det vil miste den politiske kraften begrepet er ment å ha.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget anerkjenner at Den islamske statens angrep på jesidiene utgjør et folkemord.
2. Stortinget ber regjeringen bidra til at Den islamske statens angrep på jesidiene tas opp og behandles av relevante internasjonale organer, med sikte på å få konstatert at angrepene var folkemord.
3. Stortinget ber regjeringen delta aktivt i det internasjonale arbeidet for å dokumentere forbrytelsene som ble begått under angrepet på jesidiene i 2014 og sikre straffeforfølgelse av de ansvarlige.
4. Stortinget ber regjeringen styrke jesidienes tilgang til sosial, psykologisk og psykisk rehabilitering samt styrke den internasjonale innsatsen for å spore opp og identifisere over 3 000 savnede jesidiske kvinner, menn og barn.
5. Stortinget ber regjeringen arbeide for å normalisere situasjonen på Sinjar, redusere den militære spenningen og for å legge til rette for at flyktninger kan vende tilbake.
6. Stortinget ber regjeringen prioritere bosetting av jesidiflyktninger i Norge.

28. november 2023

Rasmus Hansson

Une Bastholm

Lan Marie Nguyen Berg